

THEATER | NEDERLANDSE PREMIÈRE | BERLIJN, DUITSLAND

NASSIM SOLEIMANPOUR

NASSIM

NASSIM SOLEIMANPOUR OVER NASSIM

Je zou mijn teksten kunnen zien als een kookboek voor theater

“Geen repetitie. Geen regisseur. Geen decor. Geen spoilers.” Dat is het enige houvast voor de toeschouwers voordat zij *White Rabbit Red Rabbit* gaan zien, het stuk dat de Iraanse theatermaker Nassim Soleimanpour wereldberoemd maakte. Soleimanpour mocht jarenlang Iran niet uit omdat hem als gewetensbezwaarde weigeraar van de militaire dienstplicht in zijn land een paspoort werd onthouden. In eigen land kreeg hij zijn werk evenmin uitgevoerd. “Ik weet eigenlijk nog steeds niet waarom”, vertelt hij in een Skype-interview vanuit zijn huis in Berlijn, waar hij al jaren woont en werkt. “Iraanse kunstenaars moeten hun plannen goedgekeurd zien te krijgen door een centrale instantie. Ik heb het een aantal keren geprobeerd, zonder succes. Waarom het niet lukte werd mij nooit uitgelegd. Misschien vonden ze mijn werk gewoon niet goed genoeg, haha! Uiteindelijk heb ik mijn pogingen maar gestaakt.”

Pas op het podium kregen de spelers inzage in de tekst

In Iran mocht hij niet, naar andere landen kon hij niet. Met *White Rabbit Red Rabbit* vond Soleimanpour een uitweg uit deze impasse die uniek moet zijn in de theatergeschiedenis, al was het alleen maar omdat hij onmogelijk zou zijn zonder de moderne digitale communicatiemiddelen, die grenzen kunnen slechten alsof ze niet bestaan. Hij schreef een stuk dat hij liet voorlezen door acteurs in tal van landen buiten Iran, als stand-in's voor hemzelf.

OPHELIA TENT | 70 MIN

do 23 aug | 19:30 uur

vr 24 en za 25 aug | 19:45 uur (vr 24 aug met nagesprek)

entree | 12,50

taal | Nederlands

N
D
E
R
L
A
N
D

De spelers kregen pas inzage in de tekst toen ze het podium betraden. De toeschouwers kregen Soleimanpour's emailadres en werden aangemoedigd hun smartphones tijdens de voorstelling aan te laten staan, zodat zij hem reacties en foto's konden sturen. *White Rabbit Red Rabbit* werd een wereldhit, die nog steeds toert en volgens Soleimanpour inmiddels in 32 talen is vertaald en gespeeld. Het stuk werd in 2011 voor het eerst opgevoerd tijdens de Edinburgh Festival Fringe en bereikte vijf jaar later Broadway op Manhattan, waar het werd uitgeoefend door grote Amerikaanse sterren als Whoopi Goldberg, Brian Dennehy, Cynthia Nixon, F. Murray Abraham en Tony Danza, en zelfs door een operazangeres, Joyce DiDonato. Die zegetocht hielp. Soleimanpour werd gevraagd als gastprogrammeur van een belangrijk Iraans festival – een blijk van officiële erkenning. Ook kreeg hij zijn paspoort. Daardoor kon hij naar Berlijn emigreren en in 2015 zijn nieuwe stuk *Blank* presenteren op Dancing on the Edge, een tweejaarlijks Nederlands festival dat werk presenteert van makers uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika.

'De schoonheid zit in de verrassing'

Blank is de tweede trap van de raket die begon met *White Rabbit Red Rabbit*. Weer leest een geheel onvoorbereide acteur het script op het podium voor. Maar nu haalt hij ook een toeschouwer bij zich, en probeert diens leven in kaart te brengen, met hulp van de anderen in de zaal. Soleimanpour's nieuwste stuk *NASSIM*, dat hij op Noorderzon presenteert, is de derde trap, die zijn inmiddels beproefde vondst weer een stap verder helpt. Meer wil de Iraanse maker er niet over kwijt. "De schoonheid zit in de verrassing", vindt hij. "Het is dezelfde formule, maar dan ingewikkelder. Vergelijk het met vliegen. Als *White Rabbit Red Rabbit* en *Blank* de ontwerpen zijn, dan is *NASSIM* het prototype dat daadwerkelijk het luchttruim kiest."

De voertaal in *NASSIM* is Farsi, de moerstaal van Soleimanpour. O, maar dan moet uitvoering in Iran geen probleem meer zijn, oppert deze interviewer in zijn naïviteit. Integendeel, bezweert Soleimanpour. "Ik gebruik het Farsi in dit stuk op een dusdanige manier dat het juist in Iran niet kan worden opgevoerd." Alweer wil hij er verder niets over zeggen. "Echt, geloof me. Ga het stuk zien, dan zal het je allemaal duidelijk worden."

'Ik streef naar universele personages, vrij van ras, geslacht of huidskleur'

Die duidelijkheid moet dan even worden uitgesteld tot Noorderzon. Wat tijdens het gesprek wel al duidelijk wordt, is dat Soleimanpour een hoogst originele en creatieve theatermaker is, wiens werk zich met niets anders laat vergelijken. "Ik ben geobsedeerd door de vorm", zegt hij bijvoorbeeld. "Ik laat mijn theaterteksten in het Farsi vaak zien aan niet-Iraniërs, en vraag hen dan te raden wat voor soort teksten het zijn. 'Het is een essay', zegt de een. 'Dat zie ik aan de witregels.' Anderen zeggen: 'Het is een recept voor een maaltijd. Kijk maar, dit is de lijst van ingrediënten.' Zij komen nog het dichtst bij de waarheid. Je zou mijn teksten kunnen zien als een kookboek voor theater."

Het interview vindt plaats een paar dagen nadat president Trump de atoomdeal met Iran heeft verscheurd. Maar Soleimanpour wil het daar het liefste niet over hebben. "Ik vind het verschrikkelijk wat er in de wereld gebeurt, laat daar geen misverstand over bestaan. Maar ik kan er niks aan veranderen, net zo min als aan de censuur in mijn land. Ik probeer er omheen te leven, zo goed en zo kwaad als dat gaat. Vooral in mijn werk. Ik probeer universele personages te creëren, vrij van ras, geslacht, huidskleur, nationaliteit, cultuur en taal. Ik wil niet de Iranier zijn die met protest of verzet reageert op de beperkingen in mijn leven. Iedereen kampt wel met zulke beperkingen, Iranier of niet. Ik onderzoek domweg andere mogelijkheden om daaraan te ontsnappen."

